

Obr. 9. Přerov. Miniaturní sekeromlat. Foto Z. Schenk.

Fig. 9. Přerov. Miniature stone battle-axe. Photo by Z. Schenk.

Summary

An isolated miniature polished and drilled battle-axe (Fig. 9), made of olivine basalt, was discovered in 2022 during a surface survey in the 'Haletinky' field (Plot No. 751, Kozlovice u Přerova cadastral area, Přerov District). The battle-axe can be broadly dated to the Eneolithic period.

Zdeněk Schenk, Antonín Přichystal

Sušice (k. ú. Sušice u Přerova, okr. Přerov)

„Čtvrtě za uličkou“, parc. č. 162/1.

Eneolit. Ojedinělý artefakt. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Muzeum Komenského v Přerově, p. o., přír. č. 7/2024.

Lokalizace: WGS-84: 49.485918N, 17.530702E

V roce 2022 nalezl terénní archeolog Muzea Komenského v Přerově, p. o., během povrchového sběru v poloze „Čtvrtě za uličkou“, na parc. č. 162/1, v severní části katastru obce Sušice u Přerova torzo kamenného broušeného nástroje eneolitického stáří. Nálezová poloha se nachází na tzv. Radslavické terase na levobřežní straně řeky Bečvy. Nadmořská výška místa nálezu je 227 m.

Jedná se o neúplnou břitovou část sekeromlatu s nízkým průřezem (obr. 10). Dochovaná délka předmětu činí 103 mm. Maximální dochovaná šířka je 52 mm. Maximální výška nástroje dosahuje 22 mm. Hmotnost artefaktu činí 143,5 g. Na jedné z bočních stran břitové části nástroje se nachází nápadné poškození recentního původu.

Popisovaný předmět byl zhotoven z tmavé kulmské horniny s náznakem vrstevnatosti, kterou tvoří střídání tenkých lamin prachovitých břidlic a prachovců. Povrch nástroje je intenzivně patinován, a v důsledku toho má světlejší zabarvení. Magnetická susceptibilita horniny dosahovala v případě sušického exempláře hodnoty $0,12 \times 10^{-3}$ SI jednotek. Na základě dosavadních nálezů kamenné broušené industrie zhotovené z kulmského prachovce či prachovité břidlice lze konstatovat, že na Moravě a ve Slezsku patřily mezi významně využívané horniny v kultuře s nálevkovitými poháry a kultuře kanelované keramiky v období eneolitu (Přichystal 2009, 212–214).

Jen pouhé 4,4 km vzdušnou čarou severovýchodním směrem od místa nálezu popisovaného sušického artefaktu se v poloze „Nad Zbruzovým“ na katastru obce Hlinsko nachází významná archeologická lokalita. Ve starém a středním eneolitu zde bylo vybudováno centrální výšinné opevněné sídliště nadregionálního významu, jehož obyvatelé se specializovali na výrobu a distribuci kamenné broušené industrie z místních zdrojů kulmských hornin (Šebela ed. 2007; Šebela et al. 2007).

Na lokalitě „Čtvrtě za uličkou“ v katastru Sušice u Přerova byly kromě ojedinělého nálezů torza sekeromlatu zaznamenány prostřednictvím povrchových sběrů B. Gibaly realizovaných v letech 2018 až 2024 doklady osídlení, které lze rámcově datovat do období pravěku a středověku.

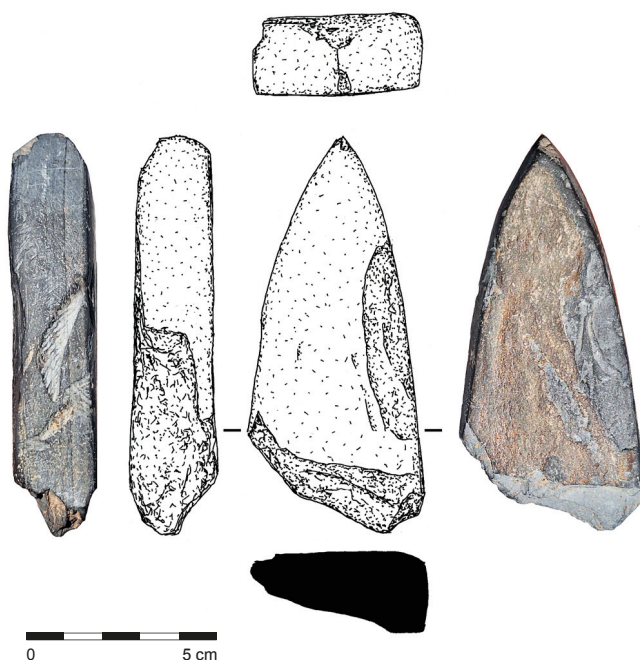
Literatura

Přichystal, A. 2009: *Kamenné suroviny v pravěku východní části střední Evropy*. Brno: Masarykova univerzita.

Šebela, L. (ed.) 2007: *Hlinsko: výšinná osada lidu badenské kultury*.

Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 32. Brno: Archeologický ústav AV ČR Brno.

Šebela, L., Škrdl, P., Schenk, Z. 2007: Hlinsko (okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 48, 361–362.

Obr. 10. Sušice. Torzo sekeromlatu. Foto Z. Schenk, kresba D. Figel'.

Fig. 10. Sušice. Fragment of stone battle-axe. Photo by Z. Schenk, drawing by D. Figel'.

Summary

An isolated fragment of a polished battle-axe (Fig. 10), made of Culmian rock (a mixture of siltstone and silty shale), was discovered in 2022 during a surface survey in the 'Čtvrtě za uličkou' field (Plot No. 162/1, Sušice u Přerova cadastral area, Přerov District). The artefact can be broadly dated to the Eneolithic period.

Zdeněk Schenk, Antonín Přichystal

Troubelice (k. ú. Pískov, okr. Olomouc)

„Kouty“.

Eneolit. Místo sběru. Povrchový nález. Průzkum. Uložení nálezu: Vlastivědné muzeum v Olomouci, přír. č. 10/2023.

Lokalizace: WGS-84: 49.8133086N, 17.0513700E

V roce 2023 získalo Vlastivědné muzeum v Olomouci kamennou sekeru, která byla náhodně nalezena v katastru Troubelice na Uničovsku. Broušený nástroj pochází z trati „Kouty“ ležící severně od obory Na Vlnách a zároveň mezi dvojicí kopců Račůvka

Obr. 11. Troubelice. Broušená kamenná sekera. Foto L. Hlubek.

Fig. 11. Troubelice. Polished stone axe. Photo by L. Hlubek.

a Holubice. Místo nálezu lze zjednodušeně charakterizovat jako svah klesající severozápadním směrem k Pískovu.

Kamenná broušená sekera má trapézový tvar a symetricky vybroušené ostří. Hrany nástroje jsou mírně zaoblené. Povrch nese stopy po recentním poškození. Měřitelné rozměry jsou: délka 121 mm, šířka 51 mm a maximální síla 29 mm (obr. 11). Právě symetricky vybroušené ostří sekery patří k typickým znakům pozdní doby kamenné (např. Neustupný 2008, 23).

V současné době z této polohy neznáme další archeologické nálezy. Pouze v původní sbírce šternberského muzea se nacházela dvojice menších broušených kamenných seker z Pískova, ale chybí k nim bližší nálezové okolnosti (Trnáčková 1967, 17). Výše popsaná sekera může souviset s pohybem osob z některého z nedalekých sídlišť na Uničovsku (např. z katastru Troubelic nebo Medlova; např. Trnáčková 1963, 78–80; Kalábek, Šín 2018), případně indikuje průběh možné komunikace spojující Uničovsko s okolím Úsova. Nicméně nelze úplně vyloučit možnost, že nález naznačuje dosud neznámou archeologickou lokalitu na katastrálním území Pískova (k tomu Hlubek 2024).

Literatura

Hlubek, L. 2024: Troubelice (k. ú. Pískov, okr. Olomouc). Rkp. nálezové zprávy, č. j. M-TX-202400473. [cit. 2024-12-12]. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. DOI:10.60585/M-TX-202400473. Dostupné také z: Digitální archiv Archeologické mapy České republiky <https://digiarchiv.aiscr.cz/id/M-TX-202400473>.

Kalábek, M., Šín, L. 2018: Medlov (k. ú. Medlov u Uničova, okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 59(1), 149.

Neustupný, E. 2008: Všeobecný přehled eneolitu. In: E. Neustupný (ed.): *Archeologie pravěkých Čech 4. Eneolit*. Praha: Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i., 9–27.

Trnáčková, Z. 1963: Archeologická sbírka býv. městského muzea v Uničově. *Archeologické rozhledy* XV(1), 74–87.

Trnáčková, Z. 1967: Přírůstky archeologického oddělení Vlastivědného ústavu v Olomouci v roce 1966. *Zprávy Vlastivědného ústavu v Olomouci* 133, 16–17.

Summary

In 2023, the Regional Museum in Olomouc acquired a polished stone axe with a trapezoidal shape (Fig. 11), which was discovered by chance in the Pískov cadastral area (Olomouc District). The artefact can be dated to the Eneolithic period.

Lukáš Hlubek

Tršice (okr. Olomouc)

„Zátěš“, parc. č. 654.

Eneolit. Ojedinelý artefakt. Průzkum detektorem kovů. Uložení nálezů: Muzeum Komenského v Přerově, p. o.

Lokalizace: WGS-84: 49.5223700N, 17.4396972E

V roce 2024 byl D. Baďurou během preventivního detektorového průzkumu na katastru obce Tršice na Olomoucku nalezen ojedinelý exemplář eneolitické kovové industrie.

Místo nálezů se nachází na parcele č. 654. Jedná se o polohu na severozápadním úpatí jednoho z kopců Tršické pahorkatiny, v jižní části lesa Zátěš, na levobřežní straně bezejmenné vodoteče, která představuje pravostranný přítok potoka Říka. Nadmořská výška místa okolí nálezů činí 275 m.

V případě nálezů se jedná o kompletní exemplář měděné ploché protáhlé sekery s mírně trapézovitým tělem a téměř rovným břitem (obr. 12).

Celková délka artefaktu je 91,5 mm. Maximální šířka v úrovni vypouklé rozšířených bočnic činí 23 mm, v úrovni týlu 12 mm. Maximální tloušťka činí 9,2 mm. Hmotnost měděného předmětu je 97 g.

Příčný průřez je obdélníkový s mírně zaoblenými hranami. V podélném průřezu se zužuje směrem k ostří i týlu, který je zahrocený. Povrch artefaktu je silně korodovaný, nerovnoměrně pokrytý světle zelenou oxidační patinou s hnědým bahnitým povlakem. Místy vystupuje původní hladký povrch měděného nástroje. Z typologického hlediska se popisovaná sekera nejvíce blíží typu Lešná. Nově zachráněný exemplář ploché sekery rozšiřuje počet dosud nalezených měděných seker na katastru obce Tršice na Olomoucku (Říhovský 1992, 63, Taf. 9:90; Dobeš et al. 2019, 29, 32, Tab. 1:135).

Literatura

Dobeš, M., Fikrlé, M., Drechsler, A., Faltýnek, K., Fojtík, P., Halama, J., Jarůšková, Z., Kalábek, M., Langová, J., Schenk, Z., Španihel, S., Peška, J. 2019: Eneolitická měděná industrie na Moravě. Nové a staronové nálezy ve světle stávajících poznatků o vývoji středoevropské metalurgie. *Památky archeologické* CX, 5–58.

Říhovský, J. 1992: *Die Äxte, Beile, Meißel und Hämmer in Mähren*. Prähistorische Bronzefunde IX(17). Stuttgart: Franz Steiner Verlag.

Obr. 12. Tršice. Měděná sekera. Foto Z. Schenk.

Fig. 12. Tršice. Copper axe. Photo by Z. Schenk.